

นิทานชาดก

ตอน วงเวียนชีวิต

อุงสืบสาน หลานตาขุน

“สังขรรณค้ำจุนหนุนชีวิต
คนเคยรวยกลับยากก็มากคน
พ่อแม่คืออรหันต์ผู้สรรค์สร้าง
กตัญญูดูแลพ่อแม่ดี

คิดถูกผิดพลาดพลั้งได้ถึงหลายหน
คนเคยจนกลับร่ำรวยด้วยกรรมมี
เป็นแบบอย่างสอนให้ลูกถูกวิธี
บุญทวีสมประสงค์เป็นมงคล”

คำกลอนข้างต้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของ “กัจจาลนิโคตตชาดก อัญจนนิบาต” เรื่องนี้ครั้งพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็น “พระอินทร์”

เมื่อพูดถึงชีวิตครอบครัวที่อบอุ่นของคนเราทุกวันนี้ มักจะคิดแต่เพียงว่าต้องประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก เท่านั้นแต่ลืมนึกถึงพ่อ แม่ของสามี พ่อแม่ของภรรยา รวมถึงปู่ย่า ตายาย ซึ่งทุกครอบครัวต้องมีอยู่ด้วยแล้ว หากเราพูดแค่ครอบครัวที่อบอุ่น .ต้องมีพ่อแม่ลูกเท่านั้น ถือว่าเป็นการพูดที่ผิดเพราะถ้าพูดเพียงแค่นั้นแล้วจะเอา

บุคคลที่กล่าวถึงข้างต้นไปกองทิ้งไว้ที่ไหน มุมไหนของบ้าน และของสังคม จะปล่อยให้เป็นการหน้าที่ความรับผิดชอบของคนอื่น ดูจะเป็นการอกตัญญูมากเกินไป เหมือนนิทานชาดกเรื่องนี้ ลูกชายมีภรรยาแล้ว ถูกภรรยาขย่งให้ไล่แม่ออกจากบ้าน โดยคิดว่าหากได้อยู่เพียงสองคนสามีภรรยาและมีลูกซึ่งจะเป็นผู้ให้กำลังใจในอนาคต คงจะมีความสุขมากกว่าอยู่กับมารดาแก่ๆ และชู้ป่นนำรำคาญ ตามนิทานมีว่า

“กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว เมื่อพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นพระอินทร์ ในครั้งนั้นมีหญิงชราคนหนึ่งชื่อว่า กัจจาณี ได้หาภรรยามาให้ลูกชายเพื่อได้ช่วยทำมาหากิน จึงเอ่ยปากกับลูกชายว่า

...ลูกรัก แม่เห็นว่าลูกทำงานคนเดียวเหนื่อยมาก แม่จะหาหญิงมาให้เป็นภรรยาของเจ้า จะได้ช่วยกันแบ่งเบาภาระหน้าที่ของแม่และลูกฝ่ายลูกชายก็ไม่ขัดข้องแล้วแต่ก็แล้วกัน

เมื่อภรรยาเข้ามาอยู่ในบ้านแล้ว... ใหม่ๆ นางก็ปรนนิบัติและเข้ากันได้ดีกับนางกัจจาณีแม่สามี นางสะใภ้เอาอกเอาใจดีกับแม่สามี ทำอาหารคาวหวานให้แม่สามี กินเป็นประจำ

อยู่ต่อมาไม่นาน หญิงสะใภ้ที่นั้นถูกวิญญูณนางมารร้ายเข้าสิง เริ่มขุแหย่สามีทุกวัน โดยใส่ร้ายป้ายสีในทางเสียๆ หายๆ เช่น

“ท่านที่ท่านดูแม่ของท่านซิ...ทำบ้านเรือนสกปรกเลอะเทอะ..น้องอุตสาห์ปัดกวาดเช็ดถูทุกวัน ก็ยังไม่สะอาด...เรื่องอาหารการกินก็เหมือนกัน หลงๆ ลืม น้องหาสารพัดกับข้าวให้กินแล้วกับนว่าไม่สนใจใยดี...ทั้งๆ ที่น้องทำงานตัวเป็นเกลียว แต่แม่ของท่านั่งๆ นอนๆ ไม่ยอมช่วยอะไรเลย”

ฝ่ายสามีเมื่อได้ยิน ภรรยาชมเชยแม่ของตนเป็นฉากๆ อย่างนั้นจึงเข้าไปหามารดาแล้วกล่าวว่า

“ท่านแม่...เห็นที่ว่าแม่จะอยู่ชยาคาเดียวกับลูกไม่ได้แล้ว..ภรรยาเขาบอกลูกว่า วันๆ แม่ไม่ได้ช่วยทำอะไรเลย...เอาแต่ตระเวนนิทาสะใภ้ให้ชาวบ้านฟัง...ลูกเห็นว่าแม่ควรออกไปปรับปรุงตัวเองนอกบ้านก่อน ลักกระยะหนึ่งเมื่อรู้ตัวเองดีขึ้นแล้วค่อยกลับมาอยู่บ้านนี้อีกดีไหมแม่”

ลูกรัก...เมื่อลูก “รักเมียมากกว่าแม่” แม่ก็จะไปจากลูก แต่ขอให้ลูกทราบว่แม่รักลูกมาก และเมื่อภรรยาของลูกให้กำเนิดบุตรขึ้นมา...ลูกก็จะซาบซึ้งว่แม่รักลูกมากเพียงใด...และวันเวลาที่ลูกขับไล่แม่ออกจากบ้านตัวเองด้วยฝีมือลูก...ลูกจะเข้าใจความรู้สึกแม่ตอนนี แม่ไปนะ..

เมื่อยายกัจจาณี ไปจากบ้านแล้ว ลูกสะใภ้ก็มีลูก...เธอจึงหาเรื่องขุแหย่สามีต่อว่ “ท่านที่ดูซิ เมื่อแม่ของท่านยังอยู่ น้องมีลูกเลย แต่พอแม่ออกไปจากบ้านน้องก็มีลูก แสดงแม่ของที่ต้องเป็นคน กาลกิณีแน่ๆ อย่ารักกลับมาอีกนะพี่...

ฝ่ายนางกัจจาณี เมื่อออกจากบ้านที่ตนเคยเก็บหอมรอมริบ ลำบากตรากตรำอดมือกินมือกว่าจะสร้างด้วยมือของตนเอง ตอนนั้ก็ต้องกลับมาลำบากตอนแก่อีกครั้งหนึ่ง ด้วยการรับจ้างเขาเลี้ยงชีวิต เมื่อทราบว่สะใภ้คลอดบุตรนางคิดว่าพวกเขาซาบซึ้งในความเอ็นพ่แม่แล้วคงจะมารับเรากลับบ้านแน่ๆ แต่นางคิดผิดถนัด พวกเขาไม่สนใจใยดีนางเลย นางจึงคิดไปว่สงสยคุณความดีคงจะตายสูญสิ้นไปจากโลกนี้แล้วหรือไร

ถ้าเป็นอย่างเราสงสยจริง วันนี้เราจะหุงข้าวทำทานอุทิศส่วยกุศลไปให้กับความดีที่ตายไปแล้ว

“ขณะที่นางหุงข้าวอยู่นั้นได้เกิดร้อนไปถึงพระอินทร์ท่านจึงแปลงกายเป็นพราหมณ์ ลงมาหานางกัจจาณีและสอบถามเรื่องราวความจริงทั้งหมด.. พระอินทร์จึงตรัสว่ “ท่านยายธรรมะไม่รู้จักตายดอก และธรรมะไม่มีวันหมดไม่ช้าลูกชายท่านและลูกสะใภ้ของยายจะมารับกลับบ้าน

พระอินทร์ได้บันดาลให้ลูกชายลูกสะใภ้มารับนางกัจจามณีกลับบ้านเพื่อนำไปเลี้ยงดังเดิม เรื่องนี้เป็นจริง
สมกับหัวเรื่องที่ว่าวงเวียนชีวิต เมื่อเริ่มต้นว่า สัจธรรมคำจุนหมุนชีวิต คิดถูกคิดผิดพลาดพลั้งทั้งหลายหน
ณนั้นตอนจบขอจบด้วยคำว่า

“แม่เลี้ยงลูกหลายคนทนลำบาก
ไม่ปรียากว่าเหนื่อยให้ลูกเห็น
ลูกหลายคนเลี้ยงแม่คนเดียวเทียวลำเค็ญ
เลี้ยงไม่เป็นไม่ว่าค่าน้ำนม
แม่สรรสร้างทางชีวิตจิตพันผูก
หวังให้ลูกปลุกชีวิตที่เหมาะสม
เมื่อรักเมียมากกว่าแม่แม่โง่งม
นี้สังคมปัจจุบันอันตราย
มาตาปิตุอุปถัมภ์
พระสอนสั่งไว้ดียังมีสาย
อรหันต์อยู่บนบ้านอย่างม गया
อุปถัมภ์ไว้ให้ตีมีมงคล

หนังสืออ้างอิง จากหนังสือนิทาน ๖๙ ชาดก เรื่องที่ ๒ วงเวียนชีวิต หน้า ๑๑-๑๓

๕

จะล้มลุกกิกครว... ก็ต้องลุก
จะทุกข์ลักกักราว... ก็ต้องทน
จะเจ็บลักกักราว... อย่าจำนน
เกิดเป็นคน... ก็ต้องสู้